

Jonna Kataja

**YTY-kirjastojen oheistoiminta ja sen merkitys YTY-
kirjastoille ja niiden asiakkaille**

Opinnäytetyö

Syksy 2013

Kulttuurialan yksikkö

Kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurialan yksikkö

Koulutusohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelu

Tekijä: Jonna Kataja

Työn nimi: YTY-kirjastojen oheistoiminta ja sen merkitys YTY-kirjastoille ja niiden asiakkaille

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2013

Sivumäärä: 39

Liitteiden lukumäärä: 1

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää mitä oheistoimintoja YTY-kirjastot tällä hetkellä tarjoavat asiakkailleen, kuinka asiakkaat oheistoiminnot kokevat sekä mitä oheistoimintoja asiakkaat vielä toivoisivat kirjastojen järjestävän. YTY-kirjastoja ovat Alajärven, Evijärven, Lappajärven, Lehtimäen, Perhon, Soinin, Vetelin ja Vimpelin kirjastot.

Tutkimuksen viitekehys tarkasteli oheistoimintojen merkitystä YTY-kirjastoille ja niiden asiakkaille. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, johon YTY-kirjastojen asiakkaat saivat halutessaan vastata kirjastossa vieraillessaan. Kysely oli esillä YTY-kirjastoissa ajanjaksolla 8.4 - 29.4.2013. Vastauksia kyselyyn tuli 98 kappaletta. Tutkimus oli kvantitatiivinen tutkimus, jossa huomioitiin kaikki 98 vastausta. Kyselyn vastaukset analysoitiin Webropol-ohjelmalla.

Tutkimus osoitti, että vastaajista suurin osa käytti kirjastoa viikoittain ja kirjastojen yleiseen palvelutasoon oltiin pääosin tyytyväisiä. Suurin osa vastaajista myös koki kirjastojen tiedottavan oheistoiminnoistaan hyvin. Vastaajista suurin osa kuitenkin toivoi lisää oheistoimintoja kirjastoihin. Eniten kirjastoihin toivottiin järjestettäväksi elokuva- ja videopeliesityksiä. Myös valmiit kirja- ja teemakassit olivat vastausten perusteella hyvin toivottuja, kuten myös perinnepiirit ikäihmisille.

Tutkimustuloksiin pohjautuen opinnäytetyössä esiteltiin asiakkaita eniten kiinnostavia oheistoimintoja. Opinnäytetyössä myös ideoitiin niiden mahdollista toteutusta.

Avainsanat: oheistoiminta, YTY-kirjasto, kirjastopalvelut, asiakkaat

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Library- and information services

Author: Jonna Kataja

Title of thesis: Supplementary services in YTY-libraries and their meaning to the YTY-libraries and their customers

Supervisor(s): Ari Haasio

Year: 2013

Number of pages: 39

Number of appendices: 1

The aim of the research was to find out what supplementary services YTY-libraries offer to their customers at the moment, how customers feel about those services and what supplementary services customers hope libraries still would arrange. The libraries belonging to YTY-libraries are Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Lehtimäki, Perho, Soini, Veteli and Vimpeli.

The framework of the research considered the meaning of the supplementary services to YTY-libraries and their customers. The method used for the research was a quantitative survey, which customers were able to reply while visiting in a library. The survey was available in YTY-libraries from 8th to 29th of May 2013. Survey got 98 answers. Research was a quantitative survey, were all 98 answers were included. The survey was analyzed by Webropol-program.

The results pointed out that most of the repliers used library services every week, and repliers were mostly satisfied with the level of the library services overall. Most of the repliers also felt that libraries publicized about their supplementary services well. Most of the repliers hoped more supplementary services to libraries. Mostly customers wanted movie- and video game events to the libraries. Also ready-to-loan book- and themebags were popular in the customer's opinion, as well as tradition circles for the elderly.

Based on the research results in the thesis were introduced supplementary services were what mostly interested customers. There is also idealized their realization in the thesis.

Keywords: supplementary services, YTY-library, library services, customers

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	5
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO	7
2 OHEISTOIMINTA YTY-KIRJASTOISSA	10
2.1 ATK-opastus	11
2.2 Kirjailijavierailut	11
2.3 Kirjastonkäytön opetus.....	12
2.4 Kirjavinkkaus.....	12
2.5 Lukupiirit	14
2.6 Näyttelyt.....	14
2.7 Satutunnit.....	16
3 KYSELYTUTKIMUS.....	18
3.1. Tutkimusongelma, tutkimuksen tavoitteet sekä tutkimusmenetelmät.....	18
3.2 Tutkimustulokset	18
3.3 Kyselyn vastaukset	21
4 KEHITYSEHDOTUKSET	25
4.1 Keinoja kirjanäyttelyiden piristämiseksi.....	25
4.2 Kirjavinkkauksen kehittäminen.....	26
4.3 Kulttuurikerho ikäihmisille	27
4.4 Nuorille suunnattu lukupiiri.....	28
4.5 Valmiit kirjakassit	29
4.6 Elokuvaillat kirjastossa.....	30
4.7 Kotipalvelutoiminta.....	31
5. YHTEENVETO	32
LÄHTEET	34
LIITTEET	1

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma	20
Kuvio 2. Miesvastaajien toivomia oheistoimintoja YTY-kirjastoihin	22
Kuvio 3. Naisvastaajien toivomia oheistoimintoja YTY-kirjastoihin.....	22
Taulukko 1. YTY-kirjastojen työntekijöiden määrä vuonna 2013	7
Taulukko 2. Kuinka usein mies- ja naisvastaajat käyttävät kirjastojen palveluja....	19

Käytetyt termit ja lyhenteet

YTY-kirjasto	YTY tulee sanoista yhteistyö. YTY-kirjastoja ovat Alajärven, Evijärven, Lappajärven, Lehtimäen, Perhon, Soinin, Vetelin ja Vimpelin kirjastot.
Yty-web	YTY-kirjastojen yhteinen aineistotietokanta.

1 JOHDANTO

1.1 YTY-kirjastot

YTY-kirjastoja on yhteensä kahdeksan ja ne ovat Alajärven, Evijärven, Lappajärven, Lehtimäen, Perhon, Soinin, Vetelin ja Vimpelin kirjastot (YTY-kirjastot, [Viitattu 20.8.2013]). Niiden piiriin kuuluvat myös niiden sivupisteiden kirjastot, kuten esimerkiksi Sääksjärven kirjasto Vimpelissä (Poikelin 2011), sekä koulukirjasto Alajärven yhteiskoululla (Kataja 2011). Lehtimäen kunnan liittyttyä Alajärven kaupunkiin 1. tammikuuta 2009 tuli Lehtimäen kirjastosta näin ollen Alajärven kirjaston yksi sivupiste (Kuntaliitokset, [Viitattu 20.8.2013]). Oheinen taulukko kuvaa selkeästi montako kirjastoalan työntekijää kussakin YTY-kirjastossa on.

Taulukko 1. YTY-kirjastojen työntekijöiden määrä syksyllä 2013.

	Kirjastotoimenjohtaja	Kirjastonhoitaja	Kirjastovirkailija	Kirjastoautosihtööri
Alajärvi	1	2	4,5	1
Evijärvi		1	1	
Lappajärvi		1	1	1
Lehtimäki		1	1	
Perho		1	1	
Soini		1	1	
Veteli		1	2	
Vimpeli			2	

Alajärvi YTY-kirjastoista eniten työntekijöitä on Alajärven kirjastossa, jossa työskentelee kirjastotoimenjohtaja, kolme kirjastonhoitajaa (mukaan lukien kirjastonhoitaja Lehtimäellä), kirjastoautosihtööri sekä neljä ja puoli kirjastosihtööriä, yhden työntekijöistä ollessa osa-aikaisesti töissä (Alajärven kaupunginkirjasto: info ([viitattu 20.8.2013])). Heistä yksi työskentelee kahtena päivänä viikossa Lehtimäen kirjastossa ja kolmena päivänä viikossa Alajärven koulukeskuksen kirjastossa. (Alajärven lukion vuosikertomus, 2011, 1-2).

Evijärvi Evijärven kirjastossa työskentelee kaksi työntekijää, joista toinen on kirjastonhoitaja ja toinen on kirjastovirkailija. Evijärven kirjastolla ei ole sivukirjastoja (Evijärvi: Evijärven kunnankirjasto, [Viitattu 20.8.2013]).

Lappajärvi Lappajärven kirjastossa työskentelevät kirjastonhoitaja sekä kirjastovirkailija (Lappajärvi: Kirjasto, [Viitattu 20.8.2013]). Lappajärven kirjastolla on käytössä myös kirjastoauto, jota ajaa kirjastoautosihteerit. (Lakka, 2012).

Perho Perhon kirjastossa työskentelevät kirjastonhoitaja sekä kirjastovirkailija. Perhon kirjastoon ei kuulu sivukirjastoja tai kirjastoautoja (Perhon kunnankirjasto: Henkilökunta, [Viitattu 20.8.2013]).

Soini Soinin kirjastossa työskentelevät kirjastonhoitaja sekä kirjastosihteerit (Soinin kunnankirjasto: Henkilökunta, [Viitattu 20.8.2013]). Elokuussa 2013 Soinin kirjastoon haettiin uutta kirjastonjohtajaa, joka aloitti virassa 1. lokakuuta 2013 (Kirjastot.fi: Kirjastonhoitajan virka, 8.8.2013).

Veteli Vetelin kirjastossa työskentelee kirjastonhoitaja sekä kaksi kirjastovirkailijaa. Vetelissä on myös kaksi sivukirjastoa, Pulkkinen ja Räytingin sivukirjastot (Vetelin kirjasto: yhteystiedot, [Viitattu 20.8.2013]).

Vimpeli Vimpelin kirjastossa työskentelee vastaava kirjastosihteerit sekä kirjastovirkailija. Sääksjärven sivukirjastossa työskentelee määräaikainen työntekijä (Järvipohjanmaan yhteistoiminta-alue, [Viitattu 20.8.2013]).

1.2 Alueen kirjastojen välinen yhteistyö

Lyhenne YTY tulee sanasta Yhteistyö. YTY-kirjastojen välinen yhteistyötoiminta sai alkunsa yhteisen lainausjärjestelmän innoittamana vuonna 1991 Vimpelin kirjaston aloitteesta (Yhteistyötä asiakkaan parhaaksi, [Viitattu 20.8.2013]). Vuodesta 1991 lähtien YTY-kimpassa ovat olleet mukana Alajärvi, Evijärvi, Lehtimäki, Perho, Veteli sekä Vimpeli ja vuodesta 1999 lähtien myös Lappajärvi (Historia: Alajärven kirjaston vaiheita, [Viitattu 20.8.2013]).

YTY-kirjastojen yhteistyön tärkein tavoite on tarjota tehokkaita ja kaiken kattavia kirjastopalveluja kirjastojen asiakkaille (Siironen, [Viitattu 18.8.2013]). Näitä palveluja ovat muun muassa lainaus- ja palautuspalvelut, aineistojen varaaminen ja varausten kuljettaminen kirjastoihin, mahdollisuus asiakaspäätteiden käyttöön, ilmainen langaton netti, kirjastoautotoiminta Alajärvellä ja Lappajärvellä sekä asiakkaiden neuvonta (Kyrönlahti 2013). YTY-kirjastojen edustajat kokoustavat useamman kerran vuodessa aina tarpeen mukaan, ja myös henkilöstön

koulutustilaisuudet järjestetään yhteistyössä YTY-kirjastojen kesken (Vapaa-aikatoimen strategia, 29.8.2006).

YTY-kirjastoilla on käytössään yhteinen kirjastokortti, jolla voi lainata aineistoja kaikissa YTY-kirjastoissa (Siironen, [Viitattu 18.8.2013]). YTY-kirjastoilla on myös yhteinen aineistotietokanta YTYweb sekä lainausjärjestelmä Axiell Aurora. YTYwebin ansiosta asiakkaat pääsevät kotikoneiltaan tarkastelemaan kaikkien YTY-kirjastojen aineistoja. Yhteisen lainausjärjestelmän tehtävänä on mahdollistaa YTY-kirjastoihin kuuluvien asukkaiden lainausmahdollisuus jokaisessa alueen kirjastossa (YTY-kirjastot, [Viitattu 18.8.2013]).

1.3 Opinnäytetyön aihevalinta ja työn tavoite

Kiinnostuin YTY-kirjastojen oheistoiminnan tutkimisesta ollessani opintoihini kuuluvassa työharjoittelussa Alajärven kirjastossa. Minulle ehdotettiin tätä aihetta opinnäytetyöksi ja päätin vastata haasteeseen, sillä aihe on mielenkiintoinen eikä siitä ole aikaisemmin tehty tutkimuksia YTY-kirjastojen alueella.

Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa, mitä oheistoimintoja kirjastot tällä hetkellä asiakkailleen tarjoavat, sekä miten asiakkaat oheistoiminnot kokevat. Tarkoituksena on myös selvittää, mitä oheistoimintoja asiakkaat toivoisivat YTY-kirjastoihin nykyisten oheistoimintojen lisäksi. Pyrin myös opinnäytetyölläni antamaan YTY-kirjastoille uusia kehitysideoita kirjastojen oheistoimintoja koskien.

2 OHEISTOIMINTA YTY-KIRJASTOISSA

Oheistoiminnalla tarkoitetaan pääasiallisen toiminnan lisäksi järjestettäviä toimintoja tai tapahtumia, kuten kirjastojen järjestämiä konsertteja ja esitelmätilaisuuksia (Sivistyssanakirja: Oheistoiminta, 2013). Kirjastoissa oheistoiminta on usein ilmaista, ja siihen kuuluvat edellä mainittujen toimintatapojen lisäksi myös erilaiset tapahtumat, esitykset ja pajatoiminnat (Jousea 2011).

YTY-kirjastot tarjoavat asiakkailleen peruspalvelujen, kuten lainaus- ja palautusmahdollisuuksien, lisäksi myös erilaisia oheistoimintoja. Näitä ovat asiakkaiden ATK-opastus, kirjailijavierailut, kirjaston käytön opetus, kirjavinkkaus, lukupiirit, erilaiset vaihtuvat näyttelyt sekä satutunnit. Eri kirjastot järjestävät usein hieman erilaista oheistoimintaa, mutta pääasiallisesti YTY-kirjastojen oheistoiminnat ovat samanlaisia (Kyrönlähti 2013).

Kirjastoissa on järjestetty myös kampanjoita, joiden tavoitteena on innostaa aikuisiakin lukemaan. Syksyllä 2012 suurin osa YTY-kirjastoista (poikkeuksena Vetelin kirjasto) olivat mukana EP Lukee –arvontakampanjassa. (Tervetuloa kirjastoon!, [viitattu 4.8.2013]). Kampanja oli voimassa vuoden 2012 lokakuun ajan, ja asiakas sai halutessaan uuden arvontalipun joka päivä lainauksen ja/tai palautuksen yhteydessä. Kilpailussa oli tarjolla upeita palkintoja, erilaisista kirjapalkinnoista aina Samsungin e-kirjojen lukulaitteeseen ja kymmeneen ilmaiseen äänikirjaan.

Muita YTY-kirjastojen tarjoamia oheistoimintoja asiakkaille ovat myös poistokirjojen ja lehtien myynti. Varilan (2013) mukaan Perhon kirjastossa järjestetään myös perinteisesti aina joulun tienoilla joulukorttien tekokurssi, sekä myös pienimuotoisia musiikkikonsertteja kanteleella sekä pianolla. Koululaisille Perhon kirjasto on lukuvuonna 2012 järjestänyt Lukuhaavi-kampanjan, mikä jatkuu jälleen syksyllä 2013. Perhon kirjaston lisäksi myös muut YTY-kirjastot järjestävät satunnaisesti erityisesti koululaisille suunnattuja erilaisia lukemiseen innostavia kilpailuja ja kampanjoita. Monet oheistoiminnoista, kuten esimerkiksi

kirjailijavierailut, tapahtuvat satunnaisesti, mutta esimerkiksi lukupiireillä on kokoontumisajat säännöllisesti (Kyrönlahti 2013).

2.1 ATK-opastus

Kirjastot pyrkivät järjestämään asiakkailleen ATK-opastusta tarvittaessa. Yleensä opastus tapahtuu asiakkaan tullessa suoraan lainaustiskille ja itse sitä pyytäessä, jolloin kirjaston työntekijä voi henkilökohtaisesti neuvoa asiakasta ATK-asioissa, mutta esimerkiksi koululaisten kirjastovierailujen aikana ATK-opastus kuuluu yleensä mukaan ohjelmaan (Kyrönlahti, 2013). Kyrönlahden mukaan YTY-kirjastoista apua ATK-asioissa tarjoavat Alajärven, Lehtimäen, Perhon, Soinin, Vetelin ja Vimpelin kirjastot ja sitä tarjotaan asiakkaille muun muassa erilaisten tapahtumien yhteydessä.

ATK-opastukseen kuuluu yleensä tutustuminen YTY-kirjastojen varausjärjestelmään, YTY-webbiin, sekä sen käyttöön. Asiakasta neuvotaan ohjelman käyttöön liittyvissä asioissa ja hänelle luodaan tunnukset YTY-webbiin, mikäli hänellä ei tunnuksia jo ennestään ole. Tunnusten avulla asiakas voi halutessaan etsiä YTYwebin kautta mielenkiintoisia materiaaleja, varata aineistoja Internetin välityksellä, sekä tarkistaa lainojensa eräpäivämäärät (YTY-kirjastot, [Viitattu 18.8.2013]).

ATK-opastuksen lisäksi YTY-kirjastot tarjoavat asiakkailleen myös kirjastonkäytön opetusta, joista kumpaakin toimintaa järjestetään erityisesti koulujen eri luokkia ajatellen, mutta apua annetaan toki pyydettyäessä myös muillekin kuin koululaisille (Kyrönlahti, 2013). Kyrönlahden mukaan Evijärvellä perinteeksi on muodostunut kirjastonkäytön opetuksen järjestäminen joka syyskuu 7. luokkalaisille, mutta muuten kirjastonkäytönopetus on Evijärvellä satunnaista.

2.2 Kirjailijavierailut

Kyrönlahden (2013) mukaan Alajärven, Lappajärven, Lehtimäen, Perhon, Soinin, Vetelin sekä Vimpelin kirjastot järjestävät yhteistyössä mahdollisuuksiensa

mukaan aina silloin tällöin erilaisia kirjailijavierailuja, joissa kirjailija on läsnä kertomassa työstään, teoksistaan sekä muista erilaisista aiheista. Asiakkaat voivat myös halutessaan esittää itse kysymyksiä kirjailijalle. (Kirjailijavierailut, 2011).

Kirjailijavierailuja voidaan pitää kaikkein mielekkäimpinä kirjallisuuden edistämismuotoina Levolan (2012) mukaan. Esimerkiksi kouluissa järjestettävissä kirjailijavierailuissa yhdistyvät kirjallisuuden ja äidinkielen opetus. Tällöin kirjasto on usein etukäteen toimittanut koululle vierailevan kirjailijan kirjoja, ja ne on käyty yhdessä läpi ja niistä on tehty jo etukäteen kysymyksiä. Tilaisuudet ovat hyvin pohjustettuja ja valmisteltuja, ja ne järjestetään yleensä luokkakohtaisesti.

2.3 Kirjastonkäytön opetus

YTY-kirjastot järjestävät lapsille ja nuorille kirjaston käytön opetusta yhteistyössä koulujen kanssa (Kyrönlahti 2013). Oppilaat saapuvat yleensä opettajansa kanssa luokka kerrallaan tutustumaan kirjastoon ja sen käyttöön.

Kirjaston henkilökunta on paikalla kertomassa kirjaston käyttösäännöistä, opastamassa kirjaston käytössä sekä vastaamassa kysymyksiin. Oppilaille järjestetään myös yleensä erilaisia tehtäviä, joiden tekemisen lomassa kirjasto tulee tutummaksi. Tehtävät voivat koskea esimerkiksi tiedonhakuja tietokoneella tai halutun aineiston etsimistä suoraan hyllystä.

2.4 Kirjavinkkaus

Kirjavinkkaus (engl. booktalk) on tapahtuma, jossa kirjaston työntekijä esittelee lyhyesti valitsemiaan kirja-aineistoja, joista arvelee vinkattavan ryhmän olevan kiinnostunut ja sen tarkoituksena on saada kohderyhmä kiinnostumaan teoksista niin paljon, että he päätyisivät itsekin lukemaan ne. (Mäkelä, [viitattu 28.11.2013]. Vinkkauksessa kirjojen vinkkaaja ei Mäkelän mukaan kerro kuulijoille teoksesta kaikkea, sillä vinkkauksen tarkoituksena on houkutella kuulijoita lukemaan vinkattavia aineistoja itse. Vinkkauksen jälkeen vinkkari jättää vinkkaamansa

teokset lainattaviksi, mutta mikäli tämä ei jostain syystä onnistu, tulee vinkkarin ainakin jättää tarkasteltavaksi lista vinkkaamistaan teoksista, Mäkelä kirjoittaa. Kirjavinkkausta järjestetään eri ikäryhmille ja sitä voidaan järjestää kirjastoissa, kerhoissa, kouluissa ja jopa videolla (Mäkelä, 2003).

Lapsille ja nuorille suunnatun kirjavinkkauksen suunnittelee ja toteuttaa yleensä lasten- ja nuorten kirjallisuuteen perehtynyt kirjastoalan ammattilainen, mutta vinkkauksen voi pitää myös muuten kirjoista ja kirjallisuudesta kiinnostunut henkilö (Niinikangas 2000,17-18). Kirjavinkkari on Niinikankaan mukaan usein kullanarvoinen koululle, sillä hän voi päästä hyvinkin syvään yhteistyöhön koulujen kanssa, mikä edesauttaa hyviä oppimistuloksia. Hänen mukaansa kirjastojen on hyvä myös informoida kouluja siitä, ketkä kirjaston henkilökunnasta ovat lasten- ja nuorten kirjallisuuteen sekä kirjavinkkaukseen perehtyneitä henkilöitä, jotta koulun on jatkossakin helppo sopia yhteistyöstä aiheeseen perehtyneiden henkilöiden kanssa.

Kirjavinkkausta järjestetään lasten ja nuorten lisäksi myös aikuisille – ikäraja vinkkaukseen ei ole (Mäkelä, 2003, 32-41). Eri ikäiset kuulijat huomioidaan vinkkauksessa Mäkelän mukaan valitsemalla vinkkauksen kohteeksi eri ikäryhmille soveltuvia teoksia, eikä vinkkaaja koskaan vinkkaa sellaisia kirjoja joista ei ole itse pitänyt. Vinkkaamalla vain omasta mielestään hyviä kirjoja kuulijoille välittyy tunne siitä, että kirjat ovat aidosti lukemisen arvoisia, kirjoittaa Mäkelä.

YTY-kirjastoista kirjavinkkaustoimintaa järjestävät Alajärven, Lappajärven, Lehtimäen, Perhon, Soinin, Vetelin ja Vimpelin kirjastot (Kyrönlahti, 2013). Aika ajoin kirjavinkkaustoimintaa on Kyrönlahden mukaan järjestetty yhteistyössä YTY-kirjastojen kesken, varsinkin erilaisten tapahtumien yhteydessä, mutta monet YTY-kirjastoista järjestävät kirjavinkkaustoiminnan pääosin itse.

2.5 Lukupiirit

Lukupiirien tarkoituksena on yhdessä muiden osallistujien kanssa lukea jokin valittu teos (Ahola, 2013, 13). Tämän jälkeen lukupiiriläiset kokoontuvat yhdessä keskustelemaan luetusta kirjasta.

Aholan (2013, 7-8) väitöskirjatutkimuksen mukaan Suomessa lukupiirien suosio on noussut 2000-luvun aikana ja se on tällä hetkellä pääsääntöisesti korkeasti koulutettujen naisten harrastus. Aholan mts. 63-68 mukaan lukupiirien ydinryhmän muodostavat keski-ikäiset ja sitä vanhemmat, hyvin koulutetut ja keskiluokkaiset naiset. Lukupiirien jäsenet ovat usein esimerkiksi toimittajia, opettajia, lääkäreitä sekä terveydenhuollon ammattilaisia (2013, 64).

YTY-kirjastoissa lukupiirit kokoontuvat eri ajankohtina eikä lukupiirin vetäjänä välttämättä toimi kirjaston henkilökunta. Esimerkiksi Vetelissä kansalaisopisto järjestää lukupiiriä säännöllisesti kirjaston tiloissa (Kansalaisopiston lukupiiri, [Viitattu 18.8.2013]).

Myös Alajärven kirjasto tarjoaa asiakkailleen mahdollisuuden osallistua yhdessä kansalaisopiston kanssa järjestettävään kirjallisuuspiiriin (Kyrönlahti 2013). Vuonna 2011 myös Perhon kirjasto järjesti kansalaisopiston kanssa yhteistyössä kirjallisuuspiiriä. Vuoden 2012 ajan kirjallisuuspiiri oli Perhossa tauolla, mutta syksyn aikana 2013 piirin toiminta jatkuu taas (Varila 2013). YTY-kirjastoista myös Vimpelin ja Vetelin kirjastoissa järjestetään lukupiirejä. Satunnaisesti piirejä järjestetään myös Soinissa (Kyrönlahti 2013).

2.6 Näyttelyt

Erilaiset näyttelyt tuovat kirjastoihin vaihtelua ja lisää väriä sekä tekevät kirjastoista helpommin lähestyttäviä. Näyttelyaiheita voivat olla esimerkiksi valokuvanäyttelyt, taidenäyttelyt sekä käsityönäyttelyt. Erityisesti kirjastojen järjestämällä erilaisilla kirjanäyttelyillä kirjastoissa voidaan ilman sanoja osoittaa, että kirjasto seuraa aikaansa, tuntee kokoelmansa sekä välittää asiakkaansa tarpeista (Liutta, Meriluoto & Ropponen 2002, 6-7).

Kaikkien YTY-kirjastojen oheistoimintoihin kuuluvat erilaiset kirjanäyttelyt. Esimerkiksi Alajärven kirjastossa on kirjaston järjestämiä kirjanäyttelyitä sekä erillinen vitriini, jonne halukkaat voivat tuoda haluamiaan esineitä näyttille (Kyrönlahti, 2013). Syksyllä 2012 vitriinissä oli esillä käsityöaiheinen näyttely, johon kuului muun muassa itse tehtyjä neulottuja otsapantoja sekä neulottu lumiukko (Neulekerholaisten käsityönäyttely kirjastossa, 2013). Myös hyllyjen pätyihin halukkaat voivat tuoda esille esimerkiksi erilaisia valokuvia tai muita taideteoksia (Kyrönlahti, 2013).

Monessa YTY-kirjastossa näyttelyt ovat samoissa tiloissa kirjastojen aineistojen kanssa, mutta esimerkiksi Perhon kirjastossa on tätä toimintaa varten varattu vielä erikseen tila, jota kutsutaan Sinisiiveksi. (Siironen, [Viitattu 27.5.2013]). Se on tila, jonka voi varata käyttöönsä esimerkiksi näyttelyitä tai erilaisia kursseja ja opetustilaisuuksia varten. Tilan voi saada myös enintään kuukaudeksi ilmaiseksi käyttöönsä näyttelyä varten, mikäli näyttely ei estä tilan normaalia käyttöä. Myös muita kuin edellä mainittuja tapahtumia tilassa voi järjestää, jolloin tilan hinnoittelu on tapauskohtaista.

YTY-kirjastoissa on perinteisten kirjanäyttelyjen lisäksi järjestetty myös valokuvanäyttelyitä eri aiheista, kuten esimerkiksi Intia-aiheinen valokuvanäyttely, joka järjestettiin syksyllä 2012 Alajärven kirjastossa. Näyttelyaiheena voivat olla myös erilaiset harrastukset, kuten myöskin Alajärven kirjastossa 16. marraskuuta – 16. joulukuuta välisellä ajalla esillä ollut neulekerholaisten käsityönäyttely. (Neulekerholaisten käsityönäyttely kirjastossa, 2013). Aiheena voi olla myös jokin muu itselle tärkeä asia, kuten esimerkiksi lemmikkieläimet, ammatti tai elämäntapa.

Käytännössä kenellä tahansa on mahdollisuus järjestää omanlaisensa näyttely kirjaston tiloissa, kunhan asiasta vain ensin sopii kirjaston henkilökunnan kanssa. Esimerkiksi Vetelin kirjastossa oli kesällä 2013 esillä ”Veteli ennen”-valokuvanäyttely, missä esillä oli myös muuta kotiseututietoutta ja syksyn 2013 aikana Vetelin kirjastoon on tulossa valokuvanäyttely Perhonjokilaakson omaishoitajista (Ajankohtaista, [viitattu 17.7.2013]).

Näyttelyitä järjestetään myös Lappajärvellä, Lehtimäellä, Vetelissä sekä Vimpelissä (Kyrönlahti 2013). Soinissa esillä on Kyrönlahden mukaan joka kuukausi erilainen näyttely, ja sen lisäksi esillä ovat myös kirjaston omat kirjanäyttelyt. Evijärven kirjasto järjestää tiloissaan vain omia kirjanäyttelyitään, kirjoittaa Kyrönlahti.

2.7 Satutunnit

Mäkelän (2002, 14) mukaan satutuntien tarkoituksena on tarjota lapselle elämyksiä, ja samalla lapsi myös ymmärtää, että kirjaston hyllyt ovat täynnä erilaisia seikkailuja ja tarinoita. Näin hän saa ensi askeleensa kirjaston käytössä.

Satutuntien tarkoituksena on myös viestittää lapselle, että häntä arvostetaan, ja että hän on tervetullut kirjaston asiakas. Satutuntien aikana lapsi myös pääsee mukaan yhteiseen mielikuvitusta kehittävään kokemukseen myös vieraiden lasten kanssa. Näin lapsi oppii rohkeutta, kuuntelemis- ja keskittymiskykyjä sekä vuorovaikutustaitoja.

Kaikki YTY-kirjastot järjestävät oheistoimintoja myös perheen pienimmille. Esimerkiksi Perhon ja Alajärven kirjastot järjestävät erilaisia satutuokioita joka vuosi syksystä kevääseen. Perhon kirjasto järjestää myös kesäisin lapsille työpajan, jossa lapset saavat piirtää: piirroksat laitetaan valmistuttuaan esille kirjaston tiloihin ja kaikkien työpajaan osallistuneiden lasten kesken arvotaan erilaisia palkintoja (Varila 2013).

Perho-viikon yhteydessä Perhon kirjasto järjestää myös ”perhostenmetsästystä”: tällöin kirjaston eri osastoille on piilotettu perhosten kuvia, mitkä löytyvät vihjeiden avulla (Varila 2013). Perhossa kirjasto myös järjesti vuonna 2012 Lukuhaavikampanjan koululaisille, mikä jatkuu jälleen syksyllä 2013.

Satutunteja lapsille järjestävät myös Vimpelin, Vetelin, Lappajärven, Lehtimäen ja Soinin kirjastot. Evijärven kirjastoon on muodostunut perinteeksi järjestää joulun

alla satutunti lapsille liittyen adventtiin, mutta muuten satutunteja järjestetään kirjastossa hyvin satunnaisesti (Kyrönlahti 2013).

3 KYSELYTUTKIMUS

3.1. Tutkimusongelma, tutkimuksen tavoitteet sekä tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni tutkimusongelmana oli oheistoiminta YTY-kirjastoissa. Selvitin tekemäni kyselyn avulla, millaista oheistoimintaa kirjastot tarjoavat, sekä mitä niistä ja kuinka paljon asiakkaat niitä käyttävät. Kartoitin kyselyn avulla myös, minkä ikäiset ihmiset käyttävät mitään toimintaa, miksi he niitä käyttävät sekä millaisina he kokevat oheistoiminnat YTY-kirjastoissa. Opinnäytetyöni tavoitteina oli kartoittaa YTY-kirjastojen tämän hetkisten oheistoimintojen tilanne, millaisina asiakkaat ne kokevat sekä selvittää, mitä oheistoimintoja asiakkaat toivoisivat kirjastoihin nykyisten oheistoimintojen lisäksi sekä kuinka kirjastot voisivat näihin tarpeisiin vastata.

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelminä olen käyttänyt määrällisiä eli kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä, sillä ne vastaavat kysymyksiin ”kuinka paljon” ja ”miten usein” (Vilka 2007, 13), joten ne näin ollen tukevat parhaiten opinnäytetyöni tarkoitusta.

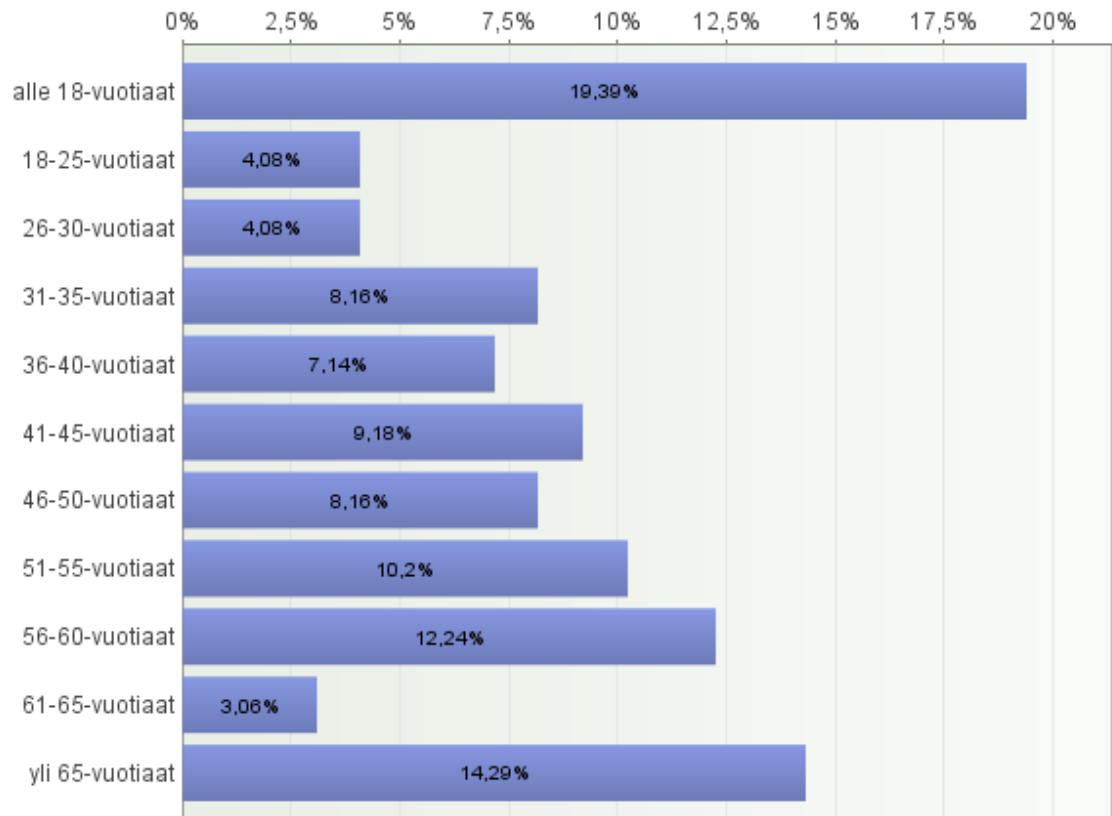
Päädyin tekemään kyselyn YTY-kirjastojen asiakkaille paperiversiona, sillä ajattelin sen saavuttavan asiakaskunnan paremmin. Lähetin kyselylomakkeet YTY-kirjastoille sähköisesti, minkä jälkeen kirjastojen henkilökunta tulosti kyselylomakkeet jaettavaksi kirjastoissa halukkaille vastaajille. Kaikki YTY-kirjastot Perhon kirjastoa lukuunottamatta osallistuivat kyselyyn; Perhon kirjasto oli juuri osallistunut samankaltaiseen kyselyyn, joten kyseinen kirjasto päätti olla osallistumatta tekemääni tutkimukseen. Olen silti opinnäytetyössäni kertonut perustietoja myös Perhon kirjastosta, sillä se kuuluu kyselyyn osallistuneiden kirjastojen kanssa YTY-kirjastoihin.

3.2 Tutkimustulokset

Kysely toteutettiin YTY-kirjastoissa (Perhon kirjastoa lukuunottamatta) 8 – 29. huhtikuuta 2013. Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 98. Suurin osa vastaajista oli Soinin kunnankirjaston käyttäjiä, vastauksia jätettiin sinne yhteensä 32 kappaletta

eli 32,65 % kaikista vastauksista. Toiseksi suurin vastaajaryhmä löytyi Lappajärven kirjaston asiakkaista, vastauksia yhteensä 30 kappaletta (30,61 % vastausten määrästä) ja kolmanneksi eniten vastauksia, yhteensä 20 kappaletta, jätettiin Lehtimäen kirjastoon (20,41 % vastauksista). Muihin kirjastoihin vastauksia tuli huomattavasti vähemmän: Alajärven kirjasto sai 11 vastausta, Vetelin ja Vimpelin kirjastot saivat kumpikin kaksi vastausta ja Alajärven kirjastoautoon vastauksia tuli yksi kappale. Evijärven kirjastoon vastauksia ei jätetty lainkaan. Tämä ei kuitenkaan periaatteessa tarkoita sitä, etteikö Evijärvellä asuvat YTY-kirjastojen asiakkaat olisi voineet vastata kyselyyn; he ovat voineet vastata ja jättää vastauksensa sitten ohi kulkiessaan johonkin toiseen YTY-kirjastoon.

Kyselyyn vastanneista naisia oli 79 ja miehiä 18. Yhteen vastauslomakkeeseen vastaaja ei ollut merkinnyt sukupuoltaan lainkaan. Suurin vastaajaryhmä oli alle 18-vuotiaat vastaajat. Heitä oli yhteensä 19,39 % kyselyyn osallistuneista vastaajista. Toiseksi suurin vastaajaryhmä oli yli 65-vuotiaat, heitä oli kyselyyn vastanneista yhteensä 14,29 %. Kolmanneksi suurimmaksi ryhmäksi osoittautuivat 56 - 60-vuotiaat, heitä oli yhteensä 12,24 %. Alla olevasta taulukosta käy ilmi kyselyyn vastanneiden ikäryhmien suuruudet prosenttimääräisesti.

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma.

Naisvastaajista 31 käyttää kirjastoa viikoittain. Naisista useamman kerran kuukaudessa kirjastoa käyttää 20 vastaajaa, vähintään kerran kuukaudessa 19 vastaajaa, muutaman kerran vuodessa 3 ja harvemmin 1.

Miesvastaajista viikoittain kirjastoa käyttää yhdeksän vastaajaa. Miehistä useamman kerran kuukaudessa kirjastossa vierailee 4 vastaajaa, vähintään kerran kuussa 2, muutaman kerran vuodessa 1 ja vielä tätä harvemmin 1. Tässäkin taulukoinnissa tulee ottaa huomioon naisvastaajien enemmistö miesvastaajiin verrattuna, mikä vaikuttaa suoraan taulukoinnin tuloksiin.

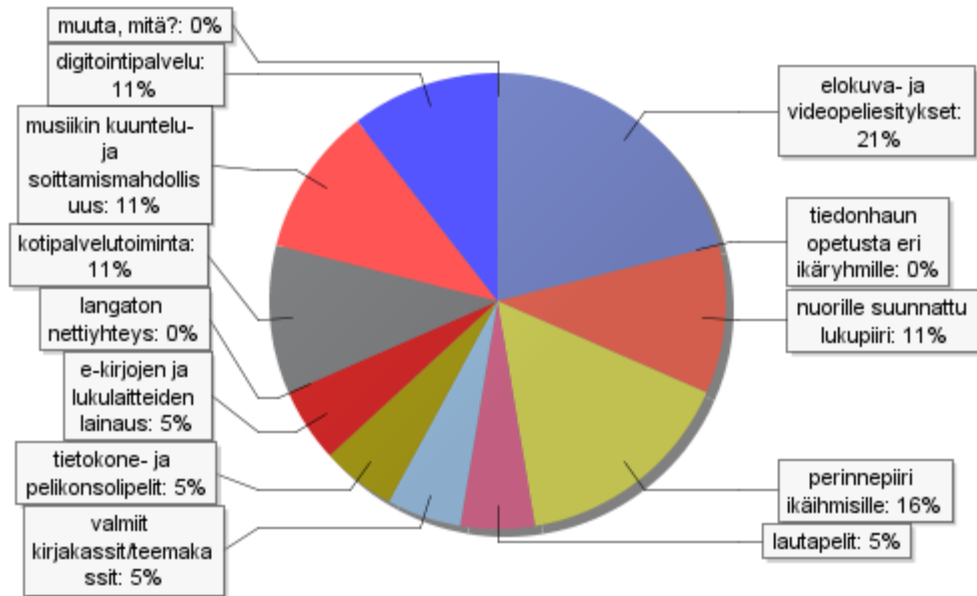
	viikoittain	useamman kerran kuukaudessa	vähintään kerran kuukaudessa	muutaman kerran vuodessa	harvemmin
nainen	31	20	19	3	1
mies	9	4	2	1	1

Taulukko 2. Kuinka usein mies- ja naisvastaajat käyttävät kirjastojen palveluja

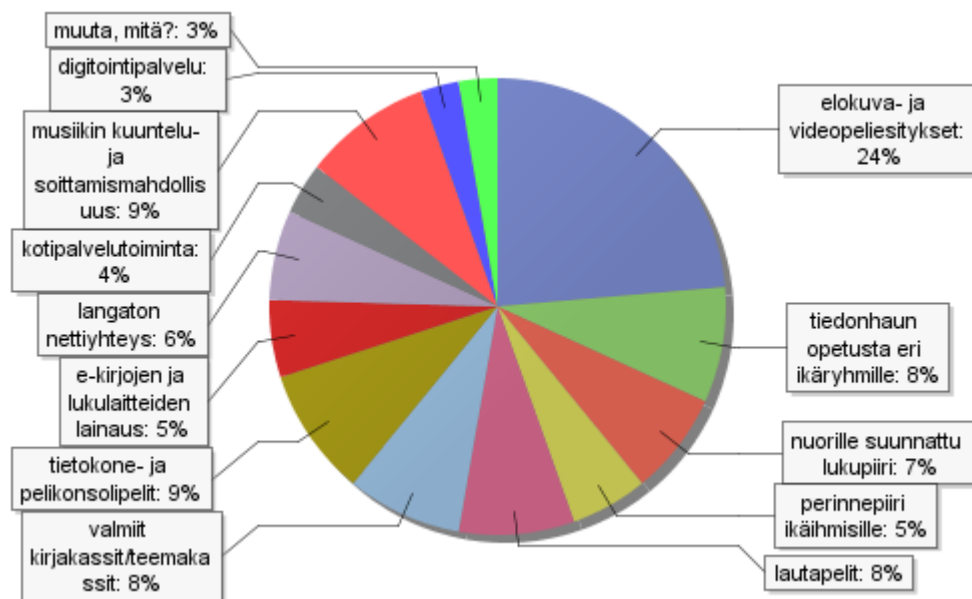
3.3 Kyselyn vastaukset

Kyselylomakkeessa kysyttiin, mitä oheistoimintoja asiakkaat haluaisivat YTY-kirjastojen järjestävän. Asiakkaat saivat rastihaa haluamansa vaihtoehdot, sekä myös kirjoittaa itse omia haluamiaan vaihtoehtoja. Kyselyn vastauksia tulkittaessa tulee ottaa huomioon se, että vastaajista naisia oli selvästi suurempi osa kuin miehiä, mikä vaikuttaa myös vastaustuloksiin.

Vastauksissa kävi ilmi, että naisilla ja miehillä oli jonkin verran eroja oheistoimintatoiveissaan, mutta pääpiirteissään ajatukset oheistoiminnoista olivat samansuuntaisia. Esimerkiksi miehistä yksikään vastaaja ei toivonut tiedonhaun opetusta järjestettäväksi eri ikäryhmille, kun taas naisista 8 % toivoi sitä järjestettäväksi kirjastoihin. Miesvastaajista yksikään ei myöskään toivonut langatonta nettiyhteyttä kirjastoon, naisista 6 % toivoi sitä. Muutoin miesten ja naisten toiveet kirjastojen järjestämisen oheistoiminnan suhteen olivat hyvin samansuuntaisia. Esimerkiksi miesvastaajista elokuva- ja videopeliesityksiä kirjastoihin toivoi 21 % vastaajista, naisista samaa toivoi 24 % vastaajista. Elokuva- ja videopeli-iltojen järjestäminen saikin oheistoimintavaihtoehtoista selvästi suurimman kannatuksen sekä miesten että naisten osalta. Toiseksi eniten kannatusta sai miesten keskuudessa perinnepiiri ikäihmisille, ja kolmanneksi eniten kannatusta saivat musiikin kuuntelu- ja soittamismahdollisuus, nuorille suunnattu lukupiiri sekä kotipalvelutoiminta. Naisten vastauksissa elokuva- ja videopeli-iltojen jälkeen toiseksi eniten kannatusta saivat tietokone- ja pelikonsolipelit ja musiikinkuuntelu- ja soittamismahdollisuus, sekä kolmanneksi eniten tiedonhaun opetus eri ikäryhmille ja valmiit kirjakassit/teemakassit.

Kuvio 2. Miesvastaajien toivomia oheistoimintoja YTY-kirjastoihin

Kuvio 3. Naisvastaajien toivomia oheistoimintoja YTY-kirjastoihin

3.4 Mitä asiakkaat haluavat

Kyselyn viimeisenä vastauskohtana oli avoimen vastauksen jättäminen: kirjastojen asiakkaat saivat kirjoittaa ylös kehitysehdotuksia, kyselyn herättämiä ajatuksia

sekä mielipiteitään oheistoiminnoista. Suurin osa vastaajista oli jättänyt kyseisen kohdan kyselystä tyhjäksi; 98:sta vastaajasta 26 oli kirjoittanut avoimeen vastaukseen jotakin.

Vastaajista 12 oli tuonut lomakkeissaan erikseen ilmi, että he ovat tyytyväisiä YTY-kirjastojen nykyiseen toimintaan, eivätkä muutokset heidän mielestään ole tarpeellisia. Neljällätoista vastaajalla oli kehitysehdotuksia kirjastojen oheistoimintoihin ja yleiseen viihtyvyyteen liittyen. Eräs vastaajista esimerkiksi toivoi kirjastokahvilaa, ja eräs toinen puolestaan toivoi kirjaston kehittyvän olohuonemaisempaan suuntaan. Myös ajatus taustamusiikin soimisesta kirjastossa tuli esille.

Yksi vastaaja toivoi vanhuksille ja maahanmuuttajille järjestettävää toimintaa kirjastoon, ja yksi vastaajista toivoi erikseen vanhuksille suunnattuja kirjakasseja. Sama vastaaja myös esitti toiveen kirjavinkkarista, joka vinkkaisi materiaaleja eläkeläisille.

Kaksi koululaisikäistä vastaajaa toivoi Villivarsa –lehden tilausta kirjastoon, ja yksi koululainen toivoi Play Station 3 pelejä lainattavaksi kirjastoon. Yksi naisvastaaja toivoi lapsille lisää satutunteja, sekä ylipäätään enemmän oheistoimintaa lapsille, jotta lasten kirjastonkäyttötiedot ja –taidot kohentuisivat.

Kaksi vastaajaa ilmaisi toiveensa siitä, että kirjailijavierailuja saisi olla kirjastoissa lisää, ja toinen heistä toivoi myös järjestettäväksi tapahtumia ja tempauksia eri aiheista. Yksi vastaaja toivoi kirjaston saavan lisää määrärahoja ja henkilökuntaa, sillä kirjasto on paikkakunnan ainoa kulttuurikeskus, minkä vuoksi toimintaa ja henkilökuntaa saisi olla kirjastolla enemmän. Saman vastaajan mukaan myös tiedottaminen kirjaston tapahtumista on liian heikkoa, ja hän toivoisikin kirjaston edistävän tiedottamista erilaisista tapahtumista. Myös toinen vastaaja toivoi kirjastojen tiedotuksen kehittämistä.

Yksi vastaajista oli täysin eri mieltä muiden avoimeen kysymykseen vastanneiden kanssa kirjastojen kehitysehdotuksia koskien. Kyseisen vastaajan mukaan kirjastojen tulisi keskittyä perustoimintaansa, eli esimerkiksi hyvän kirjakannan pittoon, ja hänen mukaansa kaiken niin sanotusti ylimääräisen ohjelman järjestämisen saisi jättää kokonaan pois, sillä hänen mielestään esimerkiksi

urheiluvälineiden lainaus, musisointi ja kirjaston käyttö oleskelutilana eivät millään lailla kuulu kirjastoon.

4 KEHITYSEHDOTUKSET

Kyselytulosten myötä esille nousi keskenään hyvinkin erilaisia parannusehdotuksia, joista osa on helpommin ja pienemmillä resursseilla toteutettavia kuin toiset. Perehdyin tutkimaan ja ideoimaan niitä kehitysehdotuksia mitä kyselyyn vastanneista suurin osa toivoi osaksi kirjastojen oheistoimintoja. Myös omasta mielestäni kyseiset oheistoimintaideat olisivat toteuttamiskelpoisia.

Valitsin lähempään tarkasteluun ja ideointiin yhteensä seitsemän oheistoiminta-ajatusta. Kyseiset kehitysehdotukset pohjautuvat kyselytuloksiin, omiin kokemuksiini sekä tutkimiini lähdemateriaaleihin.

4.1 Keinoja kirjanäyttelyiden piristämiseksi

Kirjastojen omia kirjanäyttelyitä voisi elävöittää erilaisilla askarteluilla, jotka liittyisivät kulloiseenkin näyttelyteemaan. Myös värimaailmaa kannattaisi pohtia tarkkaan, sillä esimerkiksi vastavärit, kuten punainen-vihreä, sininen-oranssi sekä keltainen-violetti, luovat toiminnallista ja jännittävää tunnelmaa, kun taas rauhallisuutta saadaan käyttämällä yhden ja saman värin vaalennettuja ja tummennettuja sävyjä (Litta, Meriluoto & Ropponen, 2002, 14.)

Litan, Meriluodon ja Ropposen (2002, 28-29) mukaan myös kasvien avulla voidaan kirjanäyttelyille luoda aistillisuutta. Esimerkiksi joulukuusi kirjastossa joulukirjanäyttelyn keskellä luo aitoa jouluista tunnelmaa. Myös erilaisiin kauniisiin astioihin hyllyille ja pöydille asetelluilla havunoksilla saadaan aikaan jouluista tunnelmaa melko helposti. Samat astiat voidaan esimerkiksi pääsiäisen aikaan täyttää rairuoholla tai pajunkissoilla, ja niiden sekaan voidaan lisäksi asetella pieniä koristepupuja ja –tipuja lisätunnelmaa luomaan.

Näyttelyitä voi elävöittää vaihtelevilla teemoilla, ja jokaisen uuden teeman myötä voisi koko kirjaston koristella teemaan sopivaksi. Esimerkiksi merirosvoteeman ollessa kyseessä voidaan kirjastoon laittaa aarrearkku tai pari täynnä kullan ja hopean näköistä rihkamaa (Litta, Meriluoto & Ropponen, 2002, 33). Jonkin hyllyn päälle voisi laittaa aidon näköisen papukaijan, ja toisen hyllyn päälle vaikkapa

merirosvolipun. Ideoita koristeluun voi hakea aihetta koskevista elokuvista tai kirjallisuudesta, ja sen jälkeen antaa mielikuvituksen toimia rajana.

Myös lapsille ja nuorille voisi vinkata mahdollisuudesta oman näyttelyn järjestämiseen kirjaston tiloissa. Monet lapset ja nuoret keräilevät jotain, joten näyttelyaiheita ja materiaaleja olisi todennäköisesti runsaasti saatavilla (Litta, Meriluoto & Ropponen, 2002, 41).

Olisi mielenkiintoista nähdä lasten ja nuorten harrastuksia ja mielenkiinnonkohteita näyttelyiden aiheina. Tämä auttaisi kirjaston henkilökuntaa tehostamaan ja laajentamaan kirjastojen lapsille ja nuorille suuntaamia palveluita. Tämä olisi myös lapsille ja nuorille oiva tilaisuus tuoda esille heille itselleen tärkeitä asioita ja he kokisivat tulevansa nähdyiksi ja kuulluiksi. Tämä kaventaisi mahdollisesti olemassa olevaa kuilua lasten ja nuorten sekä aikuisten välillä ja se kasvattaisi myös molemminpuolista ymmärrystä.

4.2 Kirjavinkkauksen kehittäminen

Kyselytuloksista kävi ilmi, että YTY-kirjastojen asiakkaat toivoisivat kirjastojen tarjoavan nykyistä enemmän kirjavinkkausta. Kyrönlahden (2013) mukaan tällä hetkellä vinkkaus tapahtuu pääsääntöisesti yhteistyössä YTY-kirjastojen kesken erilaisissa tapahtumissa.

Kirjavinkkauksen lisäämisen lisäksi vinkkaajat voisivat pyytää vinkkaukseen osallistuneilta kirjallista palautetta vinkaustuokion jälkeen. Ähtärin kaupunginkirjaston kirjastotoimenjohtaja Hannele Halttunen keräsi kirjallisen palautteen vinkkaustuokioon osallistuneilta kahdeksaluokkalaisilta, ja palaute oli pääosin hyvin rakentavaa ja hyödyllistä. Oppilaat kiittelivät Halttusen puheen selvyyttä sekä sitä, että hän osasi kertoa kirjoista mielenkiintoisella tavalla niin että oppilaat kokivat vinkattavat kirjat kiinnostavina. Oppilaat tosin toivoivat kirjavinkkauksen kaavamaisuuden vähentämistä sekä enemmän hauskuutta esityksiin (Mäkelä, 2003). Palautteen pyytäminen olisi siis todella hyödyllistä, jotta sekä risut että ruusut tulisivat esille ja vinkkaustuokiota voitaisiin muokata asiakkaita paremmin palvelevimmiksi.

Kaavamaisuuden rikkominen ja hauskuuden lisääminen kirjavinkkaustuokioihin on toki haasteellista, mutta varmasti palkitsevaa ja kannattavaa, ja sillä tavalla saadaan kenties yhä useampia asiakkaita innostumaan vinkattavista kirjoista. Näin myös kirjastojen lainausluvut nousevat asiakkaiden halutessa lainata vinkattavia teoksia.

Lapsille ja nuorille vinkattaessa kirjavinkkari voi käyttää kirjojen laadun arvion mittarina tähtipäiväkirjoja. Tällöin esimerkiksi luokan seinälle kiinnitetään papereita, joihin oppilaat voivat kirjan lainaamisen yhteydessä kirjoittaa nimensä, ja kirjaa palauttaessaan he voivat tähtien avulla ilmoittaa, pitivätkö he kirjasta vai eivät. Tähtiä voi merkitä esimerkiksi asteikolla yhdestä viiteen. Näin kirjavinkkari saa hyvän kuvan siitä, millaisia kirjoja lapset ja nuoret haluavat lukea, sekä siitä, vastaavatko heidän mielestään hyvät kirjat lainkaan kirjavinkkarin käsitystä asiasta. Kaikki eivät useinkaan ole samasta kirjasta samaa mieltä, eikä lasten ja nuorten makua kirjojen suhteen saakaan yleistää, mikä varmasti tulee hyvin esille myös tähtipäiväkirjojen kautta (Mäkelä, 2003).

4.3 Kulttuurikerho ikäihmisille

Kyselyvastauksissa esille nousi asiakkaiden toive kirjastojen oheistoiminnan lisäämisestä erityisesti ikäihmisille. YTY-kirjastoissa voisikin toimia esimerkiksi jo Kaarinan kaupunginkirjastossa toiminnassa olevan kaltainen ikäihmisten kulttuurikerho.

Kulttuurikerho kokoontuu Kaarinan kaupunginkirjastossa kerran kuussa, ja kerho on ollut ikäihmisten keskuudessa todella suosittu (Ikäihmisten kulttuurikerhon toiminnan kehittäminen, [viitattu 12.12.2013]). Kokoontumiskerroilla osallistujat kuulevat noin tunnin mittaisen luennon jostakin aiheesta, minkä jälkeen kerholaiset saavat kahvitella ja keskustella. Esitysten aihe vaihtelee joka kerta, ja Kaarinassa aiheita ovat olleet muun muassa ikonimaalaus sekä valokuvaus harrastuksena (Ikäihmisten kulttuurikerho, [14.8.2013]).

YTY-kirjastoissa kulttuurikerho voisi toimia samalla periaatteella kuin Kaarinassa. Kulttuurikerho-hankkeen aloittamiseksi kirjasto voisi hakea hankeapurahaa, jolla

voitaisiin ainakin osittain rahoittaa kulttuurikerhon toimintaa. Kirjaston henkilökunta voisi kutsua paikalle vierailevia luennoitsijoita, ja he voisivat myös itse suunnitella kerhokertojen aiheita. Hyviä aiheita ovat esimerkiksi työntekijöiden omat harrastukset, sekä kirjavinkkaus.

Kulttuurikerho voisi myös suunnitella ja toteuttaa aika ajoin, esimerkiksi kerran vuodessa, jonkin yhteisen kulttuuripitoisen retken. Kerholaisilla olisi tuolloin mahdollisuus vieraillla Suomen kulttuurisesti tai kulttuurihistoriallisesti merkittävillä paikoilla, tai vaikkapa erilaisissa museoissa tai taidenäyttelyissä. Myös konserteissa ja teattereissa vierailu sopisi hyvin kulttuurikerhon retkikohteiksi.

4.4 Nuorille suunnattu lukupiiri

Kirjastot voisivat järjestää lukupiiri- tai kirjakerhotoimintaa myös nuorille. Varsinkin maaseudulla harrastusvaihtoehdot ovat hyvin rajalliset, joten moni nuori voisi hyvinkin innostua lukupiiriajatuksista. Lukupiiri voisi toimia samalla periaatteella kuin aikuistenkin lukupiiri, eli lukupiirin jäsenet lukevat kuukauden aikana kirjan, mistä sitten keskustellaan kerran kuukaudessa olevissa tapaamisissa.

Nuorille suunnatussa lukupiirissä kirjat tulee valita nuorten kirjallisuuden joukosta, joten lukupiirin vetäjän olisi hyvä olla sellainen kirjaston työntekijä, joka on itsekin kiinnostunut nuorten kirjallisuudesta ja nuorten parissa toimimisesta. Lukupiirin vetäjän ei ole toisaalta pakko edes olla kirjaston oma työntekijä – lukupiirin voi toteuttaa yhteistyössä esimerkiksi kansalaisopiston kanssa niin, että vetäjä tulee kansalaisopistolta, mutta tilat joissa lukupiiriä järjestetään ovat kirjastossa. Monet YTY-kirjastot jo tekevätkin kansalaisopiston kanssa tämän kaltaista yhteistyötä ja usein aikuisten lukupiirit onkin YTY-kirjastoissa järjestetty juuri yllä mainitulla tavalla. Samaa voisi soveltaa myös nuorten lukupiiriä suunniteltaessa.

Ennen lukupiirin aloittamista voisi kirjaston nuorille käyttäjille tehdä nimenomaan heille suunnatun kyselyn, jossa kartoitettaisiin mitä nuoret toivovat ja odottavat lukupiiriltä. Kyselyn avulla voitaisiin myös saada selville nuoria kiinnostavia kirjallisuuden genrejä ja aihealueita, joita voitaisiin käyttää hyödyksi lukupiiriä suunniteltaessa ja toteutettaessa. Esimerkiksi monet nuoret ovat kiinnostuneita

taruolennoista, kuten vampyyreista ja ihmissusista, joten yhdeksi lukupiirin aihealueeksi voisi kaavailla esimerkiksi nuorten kauhukirjallisuutta.

4.5 Valmiit kirjakassit

Kyselyvastauksissa tuli esille, että osa vastaajista toivoisi kirjastoihin valmiita kirjakasseja lainattaviksi. Valmiit kirjakassit ovat olleet esimerkiksi Kokkolan maakuntakirjastossa todella suosittuja, ja välillä kasseista on ollut Kokkolassa jopa pulaa (Vähäsarja, 26.8.2013). Vähäsarjan mukaan Kokkolassa kasseja on rakennettu eri aihealueisiin liittyen; aiheita ovat olleet esimerkiksi Mökkeily, Tuunaa ja kierrätä, Elämäkerrat, Kuppikakut ja muut herkut, Elämää saaristossa, Kirjoja sodasta, Romantiikan ystävälle sekä Beatles-kassi. Osa kasseista on vuodenaikaan liittyviä, esimerkiksi keväällä puutarha-aiheiset kassit olivat suuressa suosiossa, kun taas syksyn tullen askartelu- ja remonttiaiheiset kassit ovat suositumpia, kertoo Vähäsarja. Suosituin kassi on ollut kassi Elämää nähneelle naiselle.

YTY- kirjastoissakin voitaisiin ottaa valmiit kirjakassit käyttöön. Kasseja voisi suunnata kaikenikäisille asiakkaille, ja aiheita voisi olla useanlaisia. Esimerkiksi varsinkin monia nuoria kiinnostaa fantasiakirjallisuus, joten fantasia-aiheisen kirjakassin voisi hyvin koota nuorille, miksei aikuisillekin. Joulun lähestyessä myös erilaiset jouluun, kuten jouluaskarteluihin tai –ruuanlaittoon, liittyvät kassit olisivat varmasti suosittuja. Lapsille voisi koota esimerkiksi satukirjakassin, sekä eläimiin ja erilaisiin ammatteihin liittyvät kirjakassit. Kassien ei tarvitse sisältää pelkästään kirjoja, vaan niissä voi olla myös elokuvia ja musiikkiaineistoja. Elokuvien ja musiikin ystäville voisi myös tehdä lainattavaksi kassit, joissa olisi vain ja ainoastaan elokuvia tai musiikkia. Myös kassit joissa olisi kirjoja ja niihin pohjautuvia elokuvia olisi mielestäni hyvä idea. Kyseisenlaisiin kasseihin voisi lisätä myös elokuvien soundtrackeja.

Asiakkailta voisi myös tiedustella toiveita kassien sisällön suhteen, kuten Kokkolan kirjastossakin on tehty. Kokkolan kirjaston henkilökunta onkin hyvin intoutunut kirjakassien suunnittelussa, sillä kassien sisältö kuvastaa kirjaston henkilökunnan näkemystä asiakkaasta tai teemasta (Vähäsarja, 26.8.2013). Henkilökunta pääsee

vapaasti käyttämään mielikuvitustaan ja luovuuttaan ja lopulta vain mielikuvitus onkin rajana kasseja suunniteltaessa.

Valmiiden kirjakassien suunnittelu ja toteutus auttaa kirjaston henkilökuntaa olemaan ajantasalla kirjaston aineistojen suhteen. Valmiit kirjakassit voivat myös innostaa asiakkaita tutustumaan aihealueisiin ja genreihin, joihin he eivät välttämättä muuten tutustuisi. Myös kirjastoon kiireisellä aikataululla tulevat asiakkaat hyötyisivät kirjakasseista, sillä heidän ei tarvitsisi kuluttaa aikaa hyllyjen välissä lainattavaa aineistoa etsien, vaan he voisivat valita helposti kassin heitä kiinnostavan aiheen mukaan ja lainata sen. Uskoisin että myös ikäihmisille valmiit kirjakassit olisivat hyödyllisiä, varsinkin huonosti liikkumaan pääseville joille voisi tuottaa vaikeuksia kurkotella kirjoja hyllyistä sekä kiertää ympäri kirjastoa potentiaalisia lainattavia aineistoja etsien.

4.6 Elokuvaillat kirjastossa

Sekä mies- että naisvastaajat toivoivat YTY-kirjastoihin järjestettäväksi elokuvailtoja. Illat voisi suunnitella aina eri ikäryhmiä ajatellen. Esimerkiksi lapsille voisi pitää aika ajoin lasten elokuvailtoja, nuorille nuorten elokuvailtoja ja aikuisille vaikkapa elokuvien eri genreihin liittyviä iltoja. Elokuvien näyttöoikeudet tulisivat maksamaan melko paljon kirjastoille, mutta elokuvailloista voisi esimerkiksi suunnitella hankkeen, johon voisi sitten hakea hankerahoitusta. Elokuvailltojen ei myöskään tarvitse olla joka viikkoista ohjelmaa kirjastoissa, vaan niitä voisi pitää esimerkiksi kerran kuussa tai muutoin mahdollisuuksien mukaan.

Elokuvailloissa tarjolla voisi olla pientä naposteltavaa ja esimerkiksi mehua, teetä ja kahvia. Myös osallistujat voisivat itse tuoda halutessaan jotain herkkuja mukanaan. Ennen elokuvan alkua kirjaston työntekijä voisi kertoa jotain elokuvasta, esimerkiksi lukea takakannen tekstin sekä joitain elokuvan saamia arvosteluja. Hän voisi myös kertoa jotain päänäyttelijöistä, esimerkiksi mainita heidän nimensä sekä kertoa heidän saamistaan elokuva-alan palkinnoista. Elokuvan jälkeen halukkaat voisivat jäädä keskustelemaan elokuvasta ja sen herättämistä ajatuksista, sekä esittää genre- ja elokuvatoiveita jatkoa ajatellen.

Elokuvailtoja järjestetään jo useissa kirjastoissa, ja vinkkejä elokuvailtoihin voisikin kysyä niiltä. Esimerkiksi Seinäjoen kaupunginkirjaston Jaaksi-salissa esitettiin keskiviikkona 2. lokakuuta 2013 Aki Kaurismäen elokuva Kauas pilvet karkaavat ja Kotkassa Karhulan kirjaston opintolukusalissa järjestettiin lapsille suunnattu Babar-aiheinen elokuvailta keskiviikkona 16. lokakuuta 2013 (Elokuvailta pääkirjastossa, [viitattu 15.10.2013], Babar seikkailee Karhulan elokuvaillassa [viitattu 15.10.2013]). Seinäjoen kaupunginkirjastossa järjestetään myös marraskuussa 2013 elokuvailta, milloin esitetään Roman Polanskin Carnage (Seinäjoen kaupunginkirjaston tapahtumakalenteri: marraskuu, [Viitattu 15.10.2013]).

4.7 Kotipalvelutoiminta

Monet kotona asuvat ikäihmiset haluaisivat käyttää kirjastoa, mutta heillä ei välttämättä ole juurikaan mahdollisuuksia käydä paikan päällä kirjastossa. Näin ollen kirjastojen järjestämä kotipalvelutoiminta tulisi tarpeeseen. YTY-kirjastoista ainakin Alajärven kirjastolla on jonkin verran paikallisessa palvelukodissa asuvia asiakkaita, joille kirjaston työntekijä säännöllisesti vie aineistoja lainaan.

Kotipalvelutoimintaa voisi laajentaa myös esimerkiksi niin, että kirjasto yhdistäisi kirjakassi- ja kotipalveluajatukset. Tällöin kirjasto voisi koota valmiit kirjakassit kotipalvelun piiriin kuuluville asiakkaille, ja esimerkiksi terveydenhuollon kotipalvelutyöntekijät voisivat asiakkaiden luokse mennessään viedä kassit samalla perille. Tämä vaatisi yhteistyötä terveydenhuollon kotipalvelutyöntekijöiden kanssa. Yksi vaihtoehto on myös se että kirjastolle palkattaisiin työntekijä pääosin kotipalveluasioita hoitamaan, jotta hänellä olisi aikaa koota kirjakassit sekä kiertää asiakkaiden luona heidän kodeissaan. Hyviä ideoita kirjastojen kotipalvelutyön kehittämiseksi löytyy vuonna 2011 valmistuneesta geronomiopiskelijoiden Reetta Ahosen ja Erica Mäkisen opinnäytetyöstä ”Kirjat ja lukeminen ovat harrastukseni nro:1”.

5. YHTEENVETO

Tutkimuksessa selvisi, että kyselyyn vastanneilla YTY-kirjastojen asiakkailla oli sukupuoleen ja paikkakuntaan katsomatta melko samankaltaisia toiveita kirjastojen oheistoimintojen suhteen. Suurin osa vastaajista koki saavansa YTY-kirjastoissa hyvää asiakaspalvelua, ja vastaajista suurimman osan mielestä myös kirjastojen tiedotus toimii hyvin. Tosin tiedottamisen parantamista toivoviakin vastauksia oli. Suurin osa vastaajien kehittämistoiveista koskikin juuri kirjastojen oheistoimintoja, joten kyselylomakkeiden analysoinnissa sekä kehitysehdotuksia pohtiessani keskityin juuri niihin.

Tutustuessani tarkemmin YTY-kirjastojen oheistoimintoihin sekä tutkimuksen tuloksia läpikäydessäni heräsi mielessäni ajatus segmentoinnin tärkeydestä. Segmentoinnilla on tarkoitus huomioida käyttäjäryhmien erityistarpeet ja huomioida ettei niitä unohdeta (Kirjastowiki, 9.6.2010). Mitään yhtä oikeaa tapaa jakaa asiakkaita segmentteihin ei ole, vaan segmentit tulee suunnitella kunkin kirjaston oman käyttäjäkunnan mukaan. Esimerkiksi eräs ryhmä jonka tarpeet jäävät helposti huomioimatta ovat nuoret.

Uskon että YTY-kirjastojen kannattaisi pohtia tarkemmin asiakkaiden jakamista eri segmentteihin sekä suunnata sen jälkeen palveluja suunnitellusti eri segmenttiryhmille. Näin kirjastojen tarjoamat oheistoiminnot sekä niiden mainonta saataisiin tehokkaimmin suunnattua halutuille asiakasryhmille. Tästä hyötyisivät sekä kirjastot että niiden asiakkaat.

Opinnäytetyön tekeminen oli haastava ja ajoittain raskaskin prosessi, mutta samalla myös hyvin opettavainen. Odotin saavani enemmän kyselyvastauksia, mutta olin kyselyn loputtua kuitenkin tyytyväinen saapuneisiin yhdeksäänkymmeneen kahdeksaan vastaukseen. Mielenkiintoisimmaksi osaksi opinnäytetyötä koin juuri tutkimustulosten analysoinnin sekä oheistoimintojen kehittämistoimenpiteiden pohtimisen toteuttamiskelpoisiksi. Haastavinta oli Webropolin käyttö, sillä ohjelma oli minulle aluksi täysin vieras.

Tämä on ensimmäinen tekemäni opinnäytetyötutkimus, joten koen sen omalta osaltani hyvin merkittäväksi. Käsittelmästäni aiheesta ei ole ennen YTY-

kirjastojen alueella opinnäytetyötä tehty, joten senkin suhteen koin työn tekemisen tärkeäksi ja mielenkiintoiseksi. Toivon opinnäytetyöstäni sekä erityisesti sen tutkimustuloksista ja kehittämissuhteista olevan jatkossa hyötyä YTY-kirjastoille oheistoimintoja suunniteltaessa.

LÄHTEET

Ahola, S. 2013. Lukupiirien Suomi: Yhteisöllistä lukemista 149 suomalaisessa lukupiirissä 2009. [Verkkojulkaisu]. Helsinki. [Viitattu 27.5.2013]. Saatavana: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37960/ahola_vaitoskirja.pdf?sequence=1

Ahola, S. 19.2.2013. Lukupiirit ovat koulutettujen naisten harrastus. [Verkkolehtiartikkeli]. Turun Sanomat. [Viitattu 27.5.2013]. Saatavana: <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/452880/Lukupiirit+ovat+koulutettujen+naisten+harrastus>

Ajankohtaista. ”Ei päiväystä”. [Viitattu: 17.7.2013]. Saatavana: <http://www.veteli.fi/kirjasto/>

Alajärven kirjasto: info. ”Ei päiväystä”. Alajärven kirjaston verkkosivut. [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://kirjasto.alajarvi.fi/Default.aspx?id=334390>

Alameri-Sajama, R. (toim). 2007. Nuorten kirjastotyönkäsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Avoimia työpaikkoja: Kirjastonhoitajan virka. 8.8.2013. Kirjastot.fi. Saatavana: http://www.kirjastot.fi/ammattikalenteri/avoimet_tyopaikat/ilmoitus.aspx?ID=b76df58e-5263-4272-a98c-951d8acd3dc0

Babar seikkailee Karhulan elokuvaillassa. ”Ei päiväystä”. Kyyti-kirjastojen verkkosivusto. Viitattu: 15.10.2013. Saatavana: <http://www.kyyti.fi/lapset-ja-nuoret/tapahtumat/6895>

Elokuvailta pääkirjastossa. ”Ei päiväystä”. Seinäjoen kaupungin verkkosivut. [Viitattu 15.10.2013]. Saatavana: <https://www.seinajoki.fi/kulttuurijaliikunta/kirjasto/tapahtumat/2013/09/6JfwMedSP.html.stx>

Elämyksellistä kirjallisuuden opetusta. ”Ei päiväystä”. Netlibris. [Viitattu 5.8.2013]. Saatavana: <http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/netlibris/>

Evijärvi: Evijärven kunnankirjasto. [Viitattu 20.8.2013]. "Ei päiväystä". Evijärven kunta. Saatavana: <http://kirjasto.evijarvi.fi/>

Forsten, M. 2007. Pelit ja pelaaminen kirjastossa. Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuorten kirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy, 72-74.

Hallinto: Mikä on Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alue? [Verkkosivusto]. [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://www.jarvi-pohjanmaa.fi/Suomeksi/Hallinto>

Henkilökunta. "Ei päiväystä". Soinin kunnankirjasto. [Verkkosivusto]. [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://kirjasto.soini.fi/Default.aspx?id=334002>

Historia: Alajärven kirjaston vaiheita. "Ei päiväystä". Alajärven kaupunginkirjasto. [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://kirjasto.alajarvi.fi/Default.aspx?id=334396>

Honeycoat's, E. 2013. Kuka tää Börje niinku on?. 23.10.2013. [Blogimerkintä]. [Viitattu 27.10.2013]. Saatavana: <http://lukukoira.blogspot.fi/>

Ikäihmisten kulttuurikerho. 14.8.2013. Kaarinan kaupungin verkkosivut: tapahtumat. [Viitattu 12.10.2013]. Saatavana: http://www.kaarina.fi/tapahtumat/kaikki_tapahtumat/fi_FI/ikaihmiset_marras/?u4.highlight=kulttuurikerho&level=2

Ikäihmisten kulttuurikerhon toiminnan kehittäminen. 24.10.2011. Yleisten kirjastojen hankerekisteri. [Viitattu 12.10.2013]. Saatavana: <http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/ik%C3%A4ihmisten-kulttuurikerhon-toiminnan-kehitt%C3%A4minen>

Jousea, U. 10.5.2011. Raportti pääsiäisaskartelupajasta Kalvolan kirjastossa. [Verkkosivu]. Iittala. [Viitattu 18.8.2013]. Saatavana: <http://www.hameenlinna.fi/pages/396244/P%C3%A4%C3%A4si%C3%A4isaskartelupaja%20Kalvolan%20kirjastossa.pdf>

Jäppinen, E. & Nieminen, J. 2007. Kesämopo keullii: Mitä on MU-KI-vinkkaus? Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuorten kirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy, 159.

Järvipohjanmaan yhteistoiminta-alue. "Ei päivystä". [Viitattu 20.8.2013].
Maakuntakirjastokokoukset. Saatavana:

http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CDcQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.seinajoki.fi%2Fkirjasto%2F.maakuntakirjastokokoukset.html%2F27226.ppt&ei=z6UTUuLBL6fV4AT9p4CABA&usq=AFQjCNGBmulfLhBJDPsQ6COUBd7mZqh_Jw&bvm=bv.50952593.d.bGE

Kaipainen, A. 2007. Nuoret kirjaston musiikkistudiossa. Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuorten kirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy, 107.

Kansalaisopiston lukupiiri: syksy 2013. "Ei päivystä". [Verkkosivusto]. [Viitattu 18.8.2013]. Saatavana: <http://www.veteli.fi/kirjasto/avoinna.htm>

Karjanmaa, M. 30.5.2013. Kuono kohti uusia tuulia. [Blogimerkintä]. [Viitattu 17.7.2013]. Saatavana: <http://tuusulankirjasto.wordpress.com/>

Karrass, J. & Braungart-Rieker, J. 2006. Effects of shared parent-infant book reading on early language acquisition. ITSI Research Briefs.

Kataja, J. 2.5.2011. Koulukirjasto on opetuksen tuki. [Verkkolehti]. Ilkka.fi. [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://www.ilkka.fi/uutiset/maakunta/koulukirjasto-on-opetuksen-tuki-1.786129>

Katila, S. 16.7.2012. Mitä kirjastot merkitsevät yhteiskunnalle? [Keskustelu]. [Viitattu 10.6.2013]. Saatavana: http://yle.fi/uutiset/mita_kirjastot_merkitsevat_yhteiskunnalle/6219173

Kirjailijavierailut. 2011. [Verkkosivusto]. [Viitattu 18.8.2013]. Saatavana: <http://www.lukukeskus.fi/kirjailijavierailut/>

YKN-staretegia kirjastoversio. 9.6.2010. [Verkkosivusto]. Kirjastowiki. [Viitattu 28.10.2013]. Saatavana: http://wiki.kirjastot.fi/index.php?title=YKN-strategia_kirjastoversio

Kirjavinkkaus. 8.3.2012. [Verkkosivu]. [Viitattu 27.5.2013]. Saatavana: <http://www.seinajoki.fi/kirjasto/kirjavinkkaus.html>

Kyrönlahti, T. 2013. Kirjastotoimenjohtaja. Alajärven kaupunginkirjasto. Henkilökohtainen sähköpostiviesti 10.6.2013.

Lakka, P. 14.8.2012. Kirjastobussin rattiin tarttuu uusi kirjastotäti. Järvisseudun sanomat. [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://www.jarviseudunsanomat.fi/index.php?name=News&nodeIDX=437>

Lappajärvi: Kirjasto. ”Ei päiväystä”. [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: http://www.lappajarvi.fi/kirjasto_yhteystiedot.php

Levola, K. 20.3.2012. Kirjailijavierailut työmuotona. [Viitattu 18.8.2013]. Saatavana: <http://www.myytilukukansasta.fi/kirjailijavierailut-tyomuotona/>

Liutta, A., Meriluoto, M., & Ropponen, P. 2002. Kirjanäyttelyt kirjastossa. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu.

Markkanen, K. 6.6.2012. [Verkkolehti]. [Viitattu 5.8.2013]. Saatavana: http://metro.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/kirjaston_porakoneita_ionotetaan_kuukausia/

Mäkelä, M-L. ”Ei päiväystä”. Kirjavinkkauksesta. [Verkkosivusto]. [Viitattu 28.11.2013]. Saatavana: http://web.seinajoki.fi/kirjasto/new_lasten/kirjavinkkaus.htm

Mäkelä, M-L. 2003. Kirjavinkkarikirja. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu.

Mäkelä, M-L. 2003. Satuseikkailu kirjastossa. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu.

Neulekerholaisten käsityönäyttely kirjastossa. 2013. [Verkkosivusto]. Järvi-Pohjanmaan kansalliset seniorit ry. Saatavana: <http://jarvipohjanmaa.senioriyhdistys.fi/tapahtumat/kuvaqalleria/neulekerholaisten-kasityonayttel/>

Niemeläinen, R. 25.3.2013. Kuusamon kirjastossa tehtiin yhdessä ryijyjä. [Verkkolehti]. Kirjastolehti. [Viitattu 10.6.2013]. Saatavana: <http://kirjastolehti.fi/artikkelit/artikkeli/171/kuusamon-kirjastossa-tehtiin-yhdessa-ryijyja/?category=10>

Niinikangas, L. (toim). 2000. Koulu kirjastossa: Kirjasto oppimisympäristönä. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Perhon kunnankirjasto: Henkilökunta. "Ei päiväystä". [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://www.perho.com/kirjasto/yhteystiedot.php>

Pervalu, T. 2007. Mennäänks koneille? : Nuorten tietokoneenkäyttö kirjastossa. Teoksessa Alameri-Sajama, R. (toim.) Nuorten kirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy, 81.

Poikelin, V. 29.3.2011. Sääksjärven kirjastolla on pitkät perinteet. [Verkkolehti]. Järvisseudun sanomat. [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://www.jarviseudunsanomat.fi/index.php?name=News&nodeIDX=358>

Tapahtumakalenteri: marraskuu. "Ei päiväystä". Seinäjoen kaupunginkirjasto - maakuntakirjasto. [Viitattu 15.10.2013]. Saatavana: <http://www2.seinajoki.fi/kirjasto/tapahtumakalenteri.html>

Siironen, M. "Ei päiväystä". Yhteistyötä asiakkaan parhaaksi. [Verkkosivusto]. [Viitattu 27.5.2013]. Saatavana: <http://www.perho.com/kirjasto/tyyweb.php>

Siironen, M. "Ei päiväystä". Yhteistyötä asiakkaan parhaaksi. [Verkkosivusto]. [Viitattu 18.8.2013]. Saatavana: <http://www.perho.com/kirjasto/tyyweb.php>

Sivistyssanakirja: Oheistoiminta. 2013. [Verkkosivusto]. [Viitattu 18.8.2013]. Saatavana: <http://www.suomisanakirja.fi/oheistoiminta>

Tervetuloa kirjastoon! 31.10.2012. [Verkkosivusto]. [Viitattu 4.8.2013]. Saatavana: <http://www.eplukee.fi/>

Vapaa-aikatoimen strategia: Järvisseudun vapaa-aikatoimialan toiminnallisen yhteistyön strategia 2007-2013. 29.8.2006. Järvisseudun vapaa-aikatoimen teemaryhmä. [Viitattu 18.8.2013]. Saatavana: http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDIQFiAB&url=http%3A%2F%2Ffilebank.visualweb.fi%2F_FileRoot%2F15%2F133%2F1656%2FVapaaAikatoimenStrategia12062006.doc&ei=YboQUpKZCc364QSYzIDIC A&usg=AFQjCNEBq4KfhGkfZ6z2VQEn2QrfXsmBzA&bvm=bv.50768961,d.bGE

Varila, L. 2013. Kirjastovirkailija. Perhon kunnankirjasto. Henkilökohtainen sähköpostiviesti. 10.6.2013.

Verho, S. 2001. Kirjasto osaa tukea lapsen kehittymistä. Kirjastolehti, 2001 (1), 9.

Vetelin kirjasto: yhteystiedot. "Ei päiväystä". [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://www.veteli.fi/kirjasto/>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa; Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Virtanen, H. 12.3.2013. Kirjaston uudet kujeet. [Verkkolehti]. Vihreä Tuuma. [Viitattu 27.5.2013]. Saatavana: <http://www.vihreatuuma.fi/artikkeli/kirjaston-uudet-kujeet>

Verho, S. 2001. Kirjasto osaa tukea lapsen kehittymistä. Kirjastolehti 1:2001. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.

Vähäsarja, S. 26.8.2013. Elämää nähnyt nainen hakee piristystä kirjastosta. Yle uutiset. [Viitattu 15.10.2013]. [Verkkosivusto]. Saatavana: http://yle.fi/uutiset/elamaa_nahnyt_nainen_hakee_piristysta_kirjastosta/6790907

Yhteistyötä asiakkaan parhaaksi. "Ei päiväystä". Perhon kunnankirjasto. [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://www.perho.com/kirjasto/tyweb.php>

YTY-kirjastot. "Ei päiväystä." [Verkkosivusto]. [Viitattu 18.8.2013]. Saatavana: <http://arena.jarvinet.fi/web/arena/about-the-library>

YTY-kirjastot. "Ei päiväystä." [Verkkosivusto]. [Viitattu 20.8.2013]. Saatavana: <http://arena.jarvinet.fi/web/arena/about-the-library>

LIITTEET

LIITE 1 Kyselylomake

Kysely YTY-kirjastojen oheistoiminnasta ja sen merkityksestä YTY-kirjastoille

Kysely toteutetaan aikavälillä 8.4.2013 - 29.4.2013. Kyselyn avulla on tarkoitus kartoittaa YTY-kirjastojen oheistoimintoja, sekä niiden merkitystä YTY-kirjastoille ja kirjastojen asiakkaille. Saadut vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä niitä luovuteta ulkopuolisille. YTY-kirjastoja ovat seuraavat kirjastot: Alajärvi, Evijärvi, Lappajärvi, Lehtimäki, Perho, Soini, Veteli ja Vimpeli.

Taustatiedot

1. Sukupuoli

nainen

mies

2. Ikä

alle 18-vuotiaat

18-25-vuotiaat

26-30-vuotiaat

31-35-vuotiaat

36-40-vuotiaat

41-45-vuotiaat

46-50-vuotiaat

51-55-vuotiaat

56-60-vuotiaat

61-65-vuotiaat

yli 65-vuotiaat

3. Koulutustaso

Kansakoulu/Peruskoulu

Toisen asteen koulutus

Alempi korkeakoulututkinto

Ylempi korkeakoulututkinto

Lisensiaatti tai tohtori

Muu, mikä?

4. Työtilanne

työssäkäyvä

työtön

opiskelija

eläkeläinen

kotiäiti/-isä

muu, mikä?

Tutkimuskysymykset

5. Kuinka usein käytät YTY-kirjastojen palveluja? Rastita sopiva vaihtoehto.

viikoittain

useamman kerran kuukaudessa

vähintään kerran kuukaudessa

lukupiirit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
satutunnit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kirjailijavierailut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
näyttelyt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
atk-opastus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kirjastonkäytön opetus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
kirjavinkkaus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
muu, mikä?	<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

11. Millaiseksi koet YTY-kirjastojen tilat, joissa oheistoimintaa järjestetään? Rastita sopiva vaihtoehto.

0= en osaa sanoa 1= heikko 2= välttävä 3= tyydyttävä 4= hyvä 5= erinomainen

	0	1	2	3	4	5
viihtyvyys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
selkeys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
valoisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
rauhallisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
tilojen riittävyys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
esteettömyys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Mitä oheistoimintaa haluaisit YTY-kirjastojen järjestävän? Rastita haluamasi vaihtoehdot.

☐	elokuva- ja videopeliesitykset
☐	tiedonhaun opetusta eri ikäryhmille
☐	nuorille suunnattu lukupiiri
☐	perinnepiiri ikäihmisille
☐	lautapelit
☐	valmiit kirjakassit/teemakassit
☐	tietokone- ja pelikonsolipelit
☐	e-kirjojen ja lukulaitteiden lainaus

- langaton nettiyhteys
- kotipalvelutoiminta
- musiikin kuuntelu- ja soittamismahdollisuus
- digitointipalvelu
- muuta, mitä?

13. Onko sinulla kehitysehdotuksia koskien YTY-kirjastojen oheistoimintoja?

14. Kyselylomake jätettiin:

- Alajärven kirjastoon
- Alajärven kirjastoautoon
- Evijärven kirjastoon
- Lappajärven kirjastoon
- Lehtimäen kirjastoon
- Soinin kirjastoon
- Vetelin kirjastoon
- Vimpelin kirjastoon

Kiitos kyselyyn osallistumisesta!

100% valmiina